

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejski

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **Ł. R.**

skazanego za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 16 kwietnia 2025 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 kwietnia

2024 r., sygn. II AKa 480/22, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w

Katowicach z dnia 18 marca 2022 roku, sygn. V K 49/19

uchyla zaskarżony wyrok w zakresie punktu 2 w części dotyczącej kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec Ł. R. przed sądem I instancji w punkcie 2 sentencji wyroku, tj. za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. i sprawę w tej części przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach w postępowaniu odwoławczym.

Anna Dziergawka

Adam Roch

Paweł Kołodziejski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 marca 2022 roku, sygn. V K 49/19, Sąd Okręgowy w Katowicach:

1. uznał oskarżonego Ł. R. za winnego tego, że w okresie od kwietnia 2014 roku do stycznia 2015 roku w K., G. , B. i innych miejscowościach na terenie RP, z innymi jeszcze osobami, brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, mającej na celu popełnianie przestępstw skarbowych, polegających na składaniu deklaracji podatkowych od towarów i usług przez spółkę X. sp. z o.o. w G. , zawierających nieprawdziwe dane i uszczuplaniu należności publicznoprawnych w zakresie podatku od towarów i usług w związku z obrotem telefonami komórkowymi i akcesoriami do tych telefonów, przestępstw przeciw wiarygodności dokumentów, polegających na posługiwaniu się nierzetelnymi i poświadczającymi nieprawdę fakturami VAT, niedokumentującymi rzeczywistych zdarzeń gospodarczych, czym wyczerpał ustawowe znamiona występku z art. 258 § 1 k.k. i za to na mocy tego przepisu skazał go określając wymiar orzeczonej za to kary na „8 pozbawienia wolności”;
2. uznał oskarżonego Ł. R. za winnego tego, że w dniu 3 lutego 2015 roku działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami przyjął uzyskane z czynu zabronionego pieniądze w kwocie 129.000 euro, stanowiące mienie znacznej wartości, czym wyczerpał ustawowe znamiona występku z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i za to na mocy art. 294 § 1 k.k. i art. 33 § 2 i 3 k.k. skazał go na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz wymierzył mu grzywnę 200 stawek dziennych grzywny, przyjmując równowartość jednej stawki na kwotę 20 złotych;
3. na mocy art. 39 § 1 k.k.s., art. 85 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu Ł. R. karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;
4. na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 roku warunkowo zawiesił wykonanie wobec oskarżonego Ł. R. kary pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez prokuratora i obrońców oskarżonego.

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2024 roku, sygn. akt II AKa 480/22, Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok w odniesieniu do Ł. R. w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o karze grzywny. W pozostałym zakresie utrzymał orzeczenie w mocy.

Kasację od tego prawomocnego rozstrzygnięcia na korzyść skazanego Ł. R. wywiódł Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. oraz art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., polegające na zaniechaniu rozpoznania sprawy niezależnie od zarzutów podniesionych w środkach odwoławczych wniesionych przez obrońców oskarżonego Ł. R. na jego korzyść, kwestionujących w całości wydane wobec tego oskarżonego orzeczenie, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy rażąco niesprawiedliwego, albowiem wydanego z naruszeniem art. 413 § 2 k.p.k., rozstrzygnięcia o karze jednostkowej, orzeczonej przez sąd I instancji wobec Ł. R. za występki z art. 258 § 1 k.k., a w konsekwencji także rozstrzygnięcia w zakresie wysokości orzeczonej wobec tego oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności, jako naruszającego dyspozycję art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., w sytuacji, gdy przeprowadzona w sposób rzetelny, zgodnie z dyrektywami zawartymi w art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., kontrola odwoławcza, winna była doprowadzić sąd *ad quem* do przyjęcia, że orzeczona wobec Ł. R. za czyn z art. 258 § 1 k.k. kara jednostkowa pozbawienia wolności została określona jedynie poprzez wskazanie jej rodzaju, bez należytego określenia czasu jej trwania, a więc bez wskazania faktycznej jej wysokości, a ustalenie to, z uwzględnieniem jedynej możliwej w realiach przedmiotowej sprawy interpretacji granic rozpoznania środków odwoławczych (uwzględniającej granice zaskarżenia wyznaczone wszystkimi wniesionymi w sprawie środkami odwoławczymi), nakazywało przyjęcie, że kara ta winna być ukształtowana jako kara 8 miesięcy pozbawienia wolności i w takiej też wysokości powinna być objęta węzłem kary łącznej wraz z karą roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzoną Ł. R. za przypisany mu czyn z art. 291 § 1 k.k. w

zw. z art. 294 § 1 k.k., co umożliwiało – w świetle dyspozycji art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. – określenie wysokości kary łącznej w graniach od roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności do roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy kara ta została ukształtowana przez sąd *a quo* w wysokości 2 lat pozbawienia wolności, co stanowiło niedopuszczalną, albowiem nieuzasadnioną przepisami prawa materialnego, dolegliwość represji karnej, wynikającej z wydania wyroku skazującego, z uwagi na ukształtowanie wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności powyżej sumy kar jednostkowych podlegających łączeniu. Podnosząc powyższy zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na uwzględnienie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację należy przydać Prokuratorowi Generalnemu, że sąd apelacyjny nie przeprowadził należytej kontroli odwoławczej, gdyż nie dostrzegł uchybienia zawartego w wyroku sądu pierwszej instancji, co do błędnego, albowiem nieprecyzyjnego orzeczenia o wymierzonej Ł. R. za czyn z art. 258 § 1 k.k. karze. W związku z tym w kasacji słusznie postawiony został zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przez sąd odwoławczy przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k.

W kontekście niniejszej sprawy zauważyć należy, że – zgodnie z treścią art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. – wyrok powinien zawierać rozstrzygnięcie co do kary i środków karnych. Rozstrzygnięcie co do wymiaru kary należy rozumieć jako obowiązek wskazania rodzaju kary, jaką sąd orzeka oraz określenia jej rozmiaru w sposób precyzyjny i zrozumiały, umożliwiający jej prawidłowe wykonanie. Tymczasem w niniejszej sprawie powyższego wymogu sąd I instancji nie dopełnił. Z sentencji orzeczenia wyczytać jedynie można, iż za przypisany Ł. R. czyn z art. 258 § 1 k.k. sąd okręgowy wymierzył oskarżonemu karę „8 (ośmiu) pozbawienia wolności”. Trafnie więc zauważa skarżący, że orzeczenie to nie wskazuje czy oskarżonemu została wymierzona kara ośmiu miesięcy, czy też ośmiu lat pozbawienia wolności. W świetle

art. 37 k.k. teoretycznie każde z tych rozwiązań było możliwe. Jednocześnie nieprecyzyjność ta jest nieusuwalna zarówno w trybie sprostowania, jak i w procedurze przewidzianej w art. 13 § 1 k.k.w., dotyczy bowiem *meritum* orzeczenia.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, iż brak określenia rozmiaru orzeczonej kary w sposób precyzyjny i zrozumiały, umożliwiający jej prawidłowe wykonanie, stanowi rażące naruszenie prawa materialnego (wyrok SN z dnia 4 lutego 2010 r., V KK 301/09, OSNKW 2010, z. 6, poz. 52; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2023 r., II KK 543/22, LEX nr 3507378).

Okoliczność ta w realiach sprawy ma tym większe znaczenie, iż niezależnie od faktycznej decyzji sądu I instancji, jego wyrok był dotknięty niedostrzeżoną przez sąd odwoławczy obrazą prawa materialnego związaną z wymiarem kary łącznej. O ile bowiem sąd okręgowy zamierzał wymierzyć Ł. R. za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (biorąc pod uwagę treść art. 4 § 1 k.k. jedyną możliwą), to kara łączna orzeczona w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności była karą przekraczającą jej maksymalny wymiar, który w wypadku kumulacji kar jednostkowych mógł wynieść maksymalnie jeden rok i jedenaście miesięcy pozbawienia wolności. W wypadku natomiast chęci orzeczenia kary w wymiarze 8 lat pozbawienia wolności (co możliwe byłoby jedynie z naruszeniem zasady określonej w art. 4 § 1 k.k.), orzeczona kara łączna byłaby w sposób oczywisty rażąco niższa od kary jednostkowej. Oba te błędy sądu okręgowego nie zostały dostrzeżone przez sąd apelacyjny, tymczasem zarówno brak właściwego określenia wysokości orzeczonej kary jednostkowej, jak i wymierzenie kary łącznej z rażącym naruszeniem prawa materialnego, niewątpliwie mogły mieć istotny wpływ na treść wyroku.

Bezspornie zatem dokonana przez sąd apelacyjny kontrola odwoławcza, w zakresie, w jakim powyższych uchybień nie dostrzegła, naruszała treść art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. Konieczne stało się zatem uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach odnośnie do orzeczenia utrzymującego w mocy karę orzeczoną względem Ł. R. w punkcie 2 sentencji wyroku sądu *a quo* za czyn z art. 258 § 1 k.k. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Powyższe uczyniło zbędnym uchylanie rozstrzygnięcia sądu *ad quem* utrzymującego w mocy wymiar orzeczonej względem Ł. R. kary łącznej w punkcie 15 tiret czwarte sentencji wyroku sądu okręgowego. **Zgodnie z treścią art. 568a § 2 k.p.k. w zw. z art. 575 § 2 k.p.k.,**

wobec uchylenia wskutek rozpoznania kasacji rozstrzygnięcia w zakresie kary, zawartego w jednym z wyroków stanowiących podstawę kary łącznej orzeczonej w wyroku skazującym, kara łączna traci moc z mocy prawa (*ex lege*). Orzekanie w tym zakresie przez Sąd Najwyższy miałoby charakter wyłącznie deklaratoryjny.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, zważając na kierunek kasacji Prokuratora Generalnego, sąd apelacyjny dokona ponownej kontroli odwoławczej w powyższym zakresie tak, by spełniła ona zadość kryteriom wyznaczonym przez art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. oraz art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k., a wydany wyrok pozostawał zgodny z przepisami prawa karnego materialnego.

[J.J.]

[a.ł]

Anna Dziergawka

Adam Roch

Paweł Kołodziejski